

Ordförklaringar och förkortningar i SBU:s publikationer

Bias

Ett systematiskt fel (snedvridning) i en vetenskaplig studies upplägg eller genomförande som påverkar resultaten och inte beror på slumpfaktorer.

Blindning

Åtgärd för att studiedeltagarna och de som utför, observerar eller analyserar en studie ska vara ovetande om vilken insats deltagarna fått. Blindning hindrar att det uppkommer snedvridning av resultatet vid en studies genomförande.

Confounder

Förväxlingsfaktor som man måste ta hänsyn till eftersom den riskerar att snedvrider resultatet vid analys av det undersökta orsakssambandet.

COS

COS står för Core Outcome Set. Svenska: prioriterade utfall. Överenskommen uppsättning prioriterade utfall med central betydelse för ett tillstånd eller en specifik behandling.

Effektstorlek

Ett sätt att mäta styrkan i ett samband mellan variabler eller styrkan i skillnaden mellan grupper.

Evidens

Forskningsresultat som är systematiskt sökta, relevans- och kvalitetsgranskade och sammanvägda eller på annat sätt sammanställda.

Exklusionskriterium

På förhand fastställt villkor som avgränsar urval av deltagare i en studie eller urval av primärstudier för en systematisk översikt.

GRADE

GRADE står för Grading of Recommendations Assessment, Development and Evaluation. Modell för värdering av tillförlitligheten av resultat i systematiska översikter och andra forskningssammanställningar.

Grå litteratur

Forskningsrelaterade dokument som inte genomgått en vetenskaplig granskningsprocess och är publicerade på annat sätt än i vetenskapliga tidskrifter, exempelvis myndighetsrapporter.

HTA

HTA står för Health Technology Assessment. Utvärdering av hälso- och sjukvårdens metoder. En tvärvetenskaplig process som använder specifika utvärderingsmetoder för att bedöma kunskapsläget rörande en åtgärd. Syftet är att ta fram ett beslutsunderlag som främjar likvärdig och effektiv hälso- och sjukvård av hög kvalitet.

Implementering

Uppsättning av aktiviteter utformade för att i praktiken omsätta en väl definierad insats eller intervention.

Inklusionskriterium

På förhand fastställt villkor som ska vara uppfyllt för deltagande i en studie, eller för att en primärstudie kan tas med i en systematisk översikt.

Intervention

Åtgärd i syfte att åstadkomma en förändring. Ofta avses en behandlande eller stödjande insats.

Konfidensintervall

Osäkerhetsintervall för en statistisk skattning (till exempel ett medelvärde).

Kontrollgrupp

Jämförelsegrupp som inte får den insats som studeras.

Kostnadseffektivitetsanalys

Hälsoekonomisk analysmetod där skillnaderna i kostnader och effekter jämförs mellan två eller fler insatser.

MD

MD står för Mean Difference. Svenska: medelvärdesskillnad. Skillnaden mellan två gruppers medelvärden.

Metaanalys

Statistisk metod för att sammanväga resultat från flera undersökningar.

Observationsstudie

I en observationsstudie studeras deltagarna utan påverkan från de som utför studien.

PICO

PICO står för Population, Intervention, Control, Outcome. Svenska: population, insats, jämförelse / kontroll, utfall. Strukturerat format för frågeställningar som gäller effekten av en insats. En strukturerad frågeställning underlättar sökningar i databaser och bedömning av vilka studier som är relevanta.

Population

Den grupp som studeras i ett forskningsprojekt, till exempel alla med ett visst tillstånd eller problem, eller alla som bor i en viss geografisk region.

Primärstudie

Undersökning där forskare samlar in och analyserar nya data.

QALY

QALY står för Quality-Adjusted Life Year. Svenska: kvalitetsjusterat levnadsår. Hälsoekonomiskt utfallsmått som väger samman livslängd och hälsorelaterad livskvalitet.

Randomisering

Slumpmässig fördelning av deltagare till grupperna i en kontrollerad eller jämförande studie.

RCT

RCT står för Randomised Controlled Trial. Svenska: randomiserad kontrollerad studie. Vetenskaplig studie där deltagarna slumpmässigt delas in olika grupper. En grupp får en viss insats, en annan grupp får inte insatsen.

SMD

SMD står för Standardised Mean Difference. Svenska: standardiserad medelvärdeskilnad. Ett standardiserat mått som gör det möjligt att visa skillnaden mellan två grupper medelvärden även när studier använder olika skalor.

Studie med kvalitativ forskningsmetodik

Vetenskaplig studie som syftar till att skapa förståelse av företeelser så som upplevelser, erfarenheter eller attityder, och som bygger på information från till exempel intervjuer, observationer eller textanalys.

Studie med kvantitativ forskningsmetodik

Vetenskaplig studie som bygger på kvantitativa data (mätvärden som uttrycks i siffror) och där analysen ofta utförs med statistiska metoder.

SWiM

SWiM står för Synthesis Without Meta-analysis. Svenska: syntes utan metaanalys. Sätt att väga samman resultat från flera studier utan att använda metaanalys.

Systematisk översikt

Sammanställning av resultat från vetenskapliga undersökningar som med systematiska och tydligt beskrivna metoder har identifierats, valts ut och bedömts kritiskt och som avser en specifikt formulerad forskningsfråga.

Utfall

Alla tänkbara resultat från en studie. Det kan vara resultat av en förebyggande, stödjande eller behandlande insats, eller resultat av en exponering.

Vetenskaplig kunskapslucka

En vetenskaplig kunskapslucka innebär att det inte går att bedöma vilken effekt en metod eller insats har.